

บทความวิชาการ

ผู้นำชุมชนพัฒนาท้องถิ่นยุคโลกาภิวัตน์

Community Leaders In The Era of Globalization

วราภุมิ สุวะโสภาน¹

ผู้นำชุมชนพัฒนาท้องถิ่นยุคโลกาภิวัตน์

ความหมายของผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้งานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำชุมชนจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในชุมชนนั้นเป็นตัวกลางในการส่งเสริมความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำคัญของชุมชนเป็นสำคัญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผู้นำชุมชน คือ ผู้มีอำนาจหรืออิทธิพล ซึ่งสามารถชักจูงประชาชนในชุมชนได้ (จิตจำนง กิติเกียรติ, 2532) และผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือประชาชนในชุมชนได้มีการตกลงกัน และหาแนวทางทำงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำชุมชนจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีอำนาจบารมี มีอิทธิพลเหนือกว่าประชาชนซึ่งอยู่อาศัยรวมกันอยู่ในชุมชน ซึ่งมีความสามารถมากพอที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนมาร่วมกันคิดพิจารณาปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น หรือนำพอใจขึ้นจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ ซึ่งผู้นำชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานพัฒนาชุมชน (สุเทพ เชาวลิต, 2524)

ความสำคัญของผู้นำชุมชน

ความสำคัญของผู้นำชุมชนต่องานพัฒนาชุมชน มีดังนี้

1. ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นแกนนำของการพัฒนาในชุมชน เป็นผู้นำในการแก้ปัญหา ข้อมูล ปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือนำพอใจขึ้นจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่
2. ผู้นำชุมชน เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมและร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งสังกัดทั้งหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งเข้ามาทำงานในชุมชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนอาจจะไม่ทราบปัญหา ข้อมูลและความต้องการที่แท้จริง (real needs) ของประชาชนในชุมชนได้ดีเท่าผู้นำซึ่งอยู่อาศัยในชุมชนนั้นๆ ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ในชุมชน

¹ (ว่าที่ร้อยตรี) ปลัดเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3. ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมหรือผู้ประสาน (link) ระหว่างประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือนำพอใจขึ้นในชุมชนทุกๆด้าน ทั้งในด้านของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศาสนา ภาษา และด้านวัฒนธรรม

4. ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในชุมชนเพื่อนำความช่วยเหลือ และความเจริญจากภายนอกชุมชนเข้าไปสู่ชุมชนทั้งในด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อชุมชน

5. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ให้ความรอบรู้และประสบการณ์ของตนเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเสียสละประโยชน์สุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนเสมอ

6. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สูงกว่าประชาชนในชุมชนเนื่องจากมีจิตสำนึกในการทำหน้าที่ของตนให้เกิดประโยชน์ โดยส่วนรวมจึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคนิค วิธีการทำงานใหม่ๆ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานขึ้นใหม่อยู่เสมอ

7. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความกล้าเสี่ยงตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปตลอดเวลา

ประกอบกับการที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความกล้าเสี่ยงของผู้นำจะเป็นแบบอย่างให้ประชาชนในชุมชนเอาแบบอย่างบ้าง จึงจำเป็นต้องมีผู้นำชุมชน

8. ผู้นำชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น และนำพอใจขึ้นตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งในการวางแผนของผู้นำชุมชนดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทุกประเภท ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค.) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลแหล่งน้ำ ปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยส่วนใหญ่เป็นแนวทางซึ่งผู้นำชุมชนจำเป็นต้องเป็นคนที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

9. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ลงมือดำเนินงานทุกวิถีทางเพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปด้วยความเต็มใจอย่างเต็มกำลังและอย่างมีความมุ่งมั่น เพื่อมุ่งหวังอย่างจริงจังให้ประชาชนในชุมชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยทั่วกัน

10. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแสวงหาความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย เนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทุกฝ่ายมีอำนาจและบารมีมากจนสามารถแสวงหาความร่วมมือเพื่อสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นในชุมชนได้โดยง่าย

11. ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความเสียสละมากกว่าบุคคลอื่นๆในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของการสละเวลาส่วนตัวเพื่อทำ

ประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่วนรวม นอกจากนี้แล้วในหลายกรณีซึ่งผู้นำชุมชนจำเป็นต้องเสียสละทรัพย์สินเงินทองส่วนตัว เพื่อให้งานส่วนรวมในชุมชนสำเร็จไปได้ด้วยดี

12. ผู้นำชุมชนเป็นผู้มุ่งหวังทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ กิจกรรมในชุมชนซึ่งเป็นความมุ่งหวังของผู้นำชุมชนมีหลายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศาสนา ภาษา

บทบาทของภาวะความเป็นผู้นำ

เมื่อพิจารณาจากความหมาย ลักษณะและวิวัฒนาการของภาวะความเป็นผู้นำแล้วสามารถประมวล บทบาทของภาวะความเป็นผู้นำทั้งที่มาจากผู้นำด้วยตำแหน่งแต่งตั้งและผู้นำที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ดังนี้ (ณัฐนรี ศรีทอง, 2542)

1. บทบาทของการเป็นตัวแทนของหน่วยงาน ในทุกสถานการณ์ (figurehead) ที่สำคัญก็คือการเป็นตัวแทนของหน่วยงานเพื่อรวบรวมข้อมูลจากภายนอกหน่วยงานรวมถึงบทบาทการต้อนรับผู้มาเยี่ยมชมหน่วยงาน

2. บทบาทของนักพูด (spokesperson) เป็นบทบาทการนำเสนอกิจกรรมของหน่วยงาน บทบาทการสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีของหน่วยงาน รวมถึงบทบาทการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงานให้เป็นที่รู้จักที่รู้จักของบุคคลกลุ่มต่างๆ ได้แก่

ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน ผู้รับบริการ เพื่อนร่วมอาชีพ และสังคมภายนอกหน่วยงาน เป็นต้น

3. บทบาทเป็นนักเจรจาต่อรอง (negotiator) เพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงาน และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานเป็นสำคัญ เช่น การต่อรองจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์เข้าหน่วยงาน การต่อรองราคาค่าก่อสร้างอาคารที่ทำการใหม่ของหน่วยงาน เป็นต้น

4. บทบาทการสอนงาน (coach) แก่ผู้ตามและเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น และทำให้ผู้นำเกิดความมั่นใจว่าผู้ตามและเพื่อนร่วมงานทำงานถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และผลงานที่ได้จะมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของบุคคลทุกฝ่าย

5. บทบาทในการสร้างทีมงาน (team builder) เพื่อเป็นการรวมพลังความสามัคคีของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้งานที่ทำอยู่สำเร็จลุล่วงไปได้โดยง่าย ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นขณะทำงานร่วมกัน และที่สำคัญก็คือเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้ตามและเพื่อนร่วมงานโดยตรง

6. บทบาทในการแก้ปัญหาด้านเทคนิค (technical problem solver) โดยการให้บริการในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ผู้แนะนำด้านวิชาการ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. บทบาทของผู้ประกอบการ (entrepreneur) เพื่อให้หน่วยงานดำรงอยู่ได้

และปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่อง

บทบาทของภาวะความเป็นผู้นำทั้ง 7 บทบาทข้างต้น เมื่อพิจารณาอีกมุมมองหนึ่งจะพบว่ามิลักษณะที่เป็นกระบวนการ (process) ซึ่งมีความเป็นระบบ มีระเบียบ มีหลักเกณฑ์เป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ซึ่งกระบวนการภาวะความเป็นผู้นำนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและควรค่าแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

คุณสมบัติของผู้นำ (Leader' Qualifications)

พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญเรื่องของคนหรือมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะคนหรือมนุษย์นี้เป็นแกนกลางในการจัดการงานทุกอย่างต่อไปนี้เป็นทัศนะของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำ

คุณสมบัติของผู้นำที่รู้จักปกครองตนเอง

ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ ต้องเป็นผู้รู้จักปกครองตนเองและผู้อื่น ได้เป็นเบื้องต้น เพราะเป็นผู้มีคุณสมบัติคือ (พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), 2543)

หนึ่ง ด้านความรู้ความเข้าใจ ต้องมีปัญหารู้หลักการนี้ว่าอะไรจริง อะไรถูกต้อง อะไรดีงาม รู้จักกฎเกณฑ์ กติกา หรือกฎระเบียบที่ชอบธรรม รู้จักคิด รู้จักวินิจฉัย เพื่อจะได้ใช้หลักการและกติกาต่าง ๆ นั้น ให้ได้ผลเป็นจริง พุคให้สั้นๆ คือรู้ว่าอะไรเป็นธรรม

สอง ด้านจิตใจ ต้องยึดถือมั่นคงในความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม โดยมีอุดมคติ หรือที่เรียกว่ายึดถือในอุดมการณ์ พุคง่าย ๆ สั้นๆ ว่า **ถือธรรมเป็นใหญ่** นั่นคือจิตใจต้องใช้ความจริง ใช้ความดี ใช้ความถูกต้อง

สาม ด้านพฤติกรรม ผู้นำหรือผู้จัดการ จะต้องมีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของคนให้อยู่ในหลักการที่ได้จัดสรรออกมาวางตั้งเป็นกฎ ระเบียบ กติกา เป็นต้น หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติงานหรือทำการทั้งหลายด้วยความรับผิดชอบ ที่จะทำให้เกิดผลตามหลักการ พุคให้สั้นๆ เข้าก็คือ มีวินัยที่จะปฏิบัติและจัดการให้เป็นไปตามธรรม

ผู้นำรู้ทั้งเจ็ดด้านซึ่งทำให้พร้อมที่จะจัดการ

คุณสมบัติในตัวผู้นำบุคคลที่จะเป็นผู้นำขององค์กรที่พร้อมจะจัดการงานขององค์กรนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จะต้องมีความรู้ที่เป็นธรรม 7 ประการ คือรู้หลักการ รู้ความมุ่งหมาย รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคล มีรายละเอียดของแต่ละตัวคุณสมบัติแต่ละข้อดังต่อไปนี้

หนึ่ง **รู้หลักการ** เมื่อดำรงตำแหน่ง มีฐานะ หรือจะทำอะไรก็ตาม ต้องรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองประเทศชาติก็ต้องรู้หลักรัฐศาสตร์ และรู้กฏกติกาของรัฐ ก็อกกฎหมาย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมา แล้วก็ยืนอยู่ในหลักการ ตั้งตนอยู่ในหลักการให้ได้ ชุมชน สังคม องค์กร หรือกิจการอะไรก็ตาม ก็ต้องมีหลักการ มีกฎ มี

กตिका ที่ผู้นำจะต้องรู้ต้องชัด แล้วก็ตั้งมั่นอยู่ในหลักการนั้น

สอง รู้จุดหมาย ผู้นำถ้าไม่รู้จุดหมายก็ไม่รู้ว่าจะนำคนและกิจการไปไหน นอกจากรู้จุดหมายมีความชัดเจนในจุดหมายแล้ว จะต้องมีความแน่วแน่มุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงจุดหมายด้วย ข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญมาก เมื่อใจมุ่งจุดหมาย แม้มีอะไรมากระทบกระทั่ง ก็จะไม่หวั่นไหว อะไรไม่เกี่ยวข้อง ไม่เข้าเป้า ไม่เข้าแนวทางก็ไม่มัววุ่นวาย ใครจะพูดจาด่าเหน็บแถม เมื่อไม่ตรงเรื่อง ก็ไม่มัวถือสา ไม่เก็บเป็นอารมณ์ ไม่ยุ่งกับเรื่องจุกจิกไม่เป็นเรื่อง เอาแต่เรื่องที่เขาแนวทางสู่จุดหมาย ใจมุ่งสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนอย่างชัดเจนและมุ่งมั่นแน่วแน่

สาม รู้จักตน คือ ต้องรู้ว่าตนเองคือใคร มีภาระเป็นอะไร อยู่ในสถานะใด มีคุณสมบัติ มีความพร้อม มีความถนัด สติปัญญาความสามารถอย่างไร มีกำลังแค่ไหน มีข้อยิ่งข้อหย่อน จุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ซึ่งจะต้องสำรวจตนเอง และเตือนตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีคุณสมบัติ มีความสามารถยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ใช่ว่าเป็นผู้นำแล้วจะเป็นคนสมบูรณ์ไม่ต้องพัฒนาตนเอง ยิ่งเป็นผู้นำก็ยิ่งต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้นำได้ดียิ่งขึ้นไป

สี่ รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี หมายความว่าต้องรู้จักขอบเขตขีดขั้นความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่างๆ อย่างพอดี ถ้าไม่พอดีก็พลาด ความพอดีจึงจะทำ

ให้เกิดความสำเร็จที่แท้จริง ฉะนั้น จะต้องรู้องค์ประกอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องและจัดให้ลงตัวพอเหมาะพอดี

ห้า รู้กาล คือรู้เวลา เช่น รู้ลำดับ ระยะเวลา ปริมาณ ความเหมาะสมของเวลาว่า เรื่องนี้จะลงมือตอนไหน เวลาไหนจะทำอะไรอย่างไร จึงเหมาะสม ดังจะเห็นว่าแม้แต่การพูดจาก็ต้องรู้จักกาลเวลาตลอดจนรู้จักวางแผนงานในการใช้เวลา

หก รู้จักชุมชน คือรู้สังคม ตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง คือ รู้สังคมโลก รู้สังคมประเทศชาติว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร โดยเฉพาะถ้าจะช่วยเหลือเขา ก็ต้องรู้ปัญหา รู้ความต้องการของเขา แม้แต่ชุมชนย่อยๆ ถ้าเราจะช่วยเหลือเขา ก็ต้องรู้ปัญหา รู้ความต้องการของเขา แม้แต่ชุมชนย่อยๆ ถ้าเราจะช่วยเหลือเขา เราก็ต้องรู้ความต้องการของเขา เพื่อสนองความต้องการได้ถูกต้องหรือแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

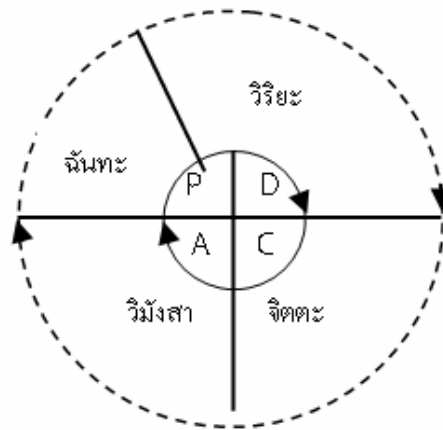
เจ็ด รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงานร่วมการไปด้วยกัน และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่าง เฉพาะตัว เพื่อปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสม และได้ผล ตลอดจนสามารถทำบริการให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการ รู้ว่าจะใช้วิธีสัมพันธ์พูดจาแนะนำติชมหรือจะให้เขายอมรับได้อย่างไร โดยเฉพาะในการใช้คน ซึ่งต้องรู้ว่าคนไหนเป็นอย่างไร มีความถนัด อธิษาศัย ความสามารถอย่างไร เพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

พระพุทธเจ้า ได้กล่าวถึง หลักในการทำงานให้สำเร็จ เรียกว่า “**อิทธิบาท 4**” คำว่า **อิทธิ**

แปลว่าใหญ่ บาท แปลว่า ทางเดิน รวมความแล้ว คำว่า **อิทธิบาท 4** หมายถึง **ทางเดินที่นำไปสู่ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ 4 ประการ** ได้แก่ **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา** (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร, 2542)

ส่วนวิธีการทำงานให้สำเร็จตามหลักของ Q.C. (Quality Control Circle) หรือที่เรียกในภาษาไทยว่า **กลุ่มควบคุมคุณภาพ** นั้น มี 4 ขั้นตอน เรียกว่า **“วงจรเดมิ่ง”** ได้แก่ การวางแผน (PLANNING) การทำตามแผน (DOING) การตรวจสอบผลงาน (CHECKING) การปรับปรุงงาน (ACTING) ซึ่งหลักอิทธิบาท 4 และวงจรเดมิ่ง มีลักษณะคล้ายกันดังนี้

อิทธิบาท 4	วงจรเดมิ่ง
ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่จะทำหรือตระหนักถึงความจำเป็นหรือคุณค่าของสิ่งที่จะทำ (พอใจทำ)	PLANNING คือ การวางแผนเพื่อทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมรับรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกัน
วิริยะ คือ ความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ (ตั้งใจทำ)	DOING คือ การลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้
จิตตะ คือ การเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งกลางคัน (ตั้งใจทำ)	CHECKING คือ การตรวจสอบผลงานว่ามีคุณภาพเป็นไปตามแผนงานหรือไม่
วิมังสา คือ การใคร่ครวญ หรือ หมั่นตรวจสอบหาข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น (เข้าใจทำ)	ACTING คือ การปรับปรุงคุณภาพของผลงานให้เป็นไปตามแผน เมื่อพบว่ามีข้อบกพร่องต้องแก้ไขให้ดีขึ้น

ดังนั้น การจะทำงานให้สำเร็จ จะใช้เพียงความขยัน หรือวิริยะอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ แต่ต้องใช้ปัญญาหรือวิมังสาร่วมด้วยให้ถึงพร้อมองค์คุณแห่งความสำเร็จทั้ง 4 ข้อตามหลักอิทธิบาท 4 หรือวงจรเดมิ่ง นั่นคือ **“จขยันอย่างฉลาด อย่างขยันอย่างโง่ๆ”**

คุณสมบัติมุ่งสู่ผู้นำที่ดี

ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดี มีคนยกย่องสรรเสริญนั้น เขามีคุณสมบัติอย่างไร คุณสมบัติของผู้นำที่ดีนั้น ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้อยู่หลายครั้ง มีข้อสรุปดังต่อไปนี้ (จุฑา เทียนไทย, 2548)

ไว้วางใจ ไม่หวงอำนาจ ผู้นำเหล่านั้นจะไม่เป็นคนที่หวงอำนาจหรือรวมอำนาจเบ็ดเสร็จไว้ในมือเพียงคนเดียวแต่จะปล่อยให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือลูกน้องมีอำนาจร่วมกันกับตนเอง เขาจะมีความคิดว่าจะมาร่วมกันทำงานด้วยกัน หรือร่วมกันวางแผนในการทำงาน ผู้นำกลุ่มนี้จะมีเวลาและใช้เวลาอยู่ร่วมกับลูกน้อง ไม่มีการถือตัว อวดเบ่งจนเกินไป ที่สำคัญที่สุดคือมีจิตใจในลักษณะที่อยากจะช่วยร่วมแรงร่วมใจกันทำงานกับลูกน้อง

หยั่งรู้และเตรียมพร้อม นอกจากนี้ เขายังมีความสามารถในการหยั่งรู้เหตุการณ์ ความรู้สึกในการมองสถานการณ์ล่วงหน้า อย่างรวดเร็ว สิ่งนี้ฝรั่งเขาเรียกว่า Intuition ซึ่งในภาษาไทยแปลว่า ญาณบรรดาผู้นำที่ดี จะมีความสามารถพิเศษนี้เหนือกว่าคนอื่นๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเขามีความเชี่ยวชาญในการ “กรอง” เหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นอย่างดี เหตุการณ์ต่างๆ นั้นจะเป็นไป อย่างที่เขาคาดการณ์ไว้ไม่มีผิด และเมื่อเกิด เหตุการณ์ขึ้น

รู้จักตนเอง ผู้นำเหล่านี้จะรู้จักตนเอง และจุดแข็งของตนเองเป็นอย่างดีเรียกว่า เขารู้จักตัวเองดี รู้ว่าตนมีอะไรดี อะไร บกพร่อง เช่น รู้ว่าตนเองมีความชำนาญใน การคัดเลือกพนักงานเข้าทำงาน

จินตนาการและจูงใจ เป็นคนที่มี วิสัยทัศน์ (Vision) ที่ดีกว่าคนอื่นๆ โดยจะมี จินตนาการที่แตกต่างและมองทุกอย่างได้ ทะลุปรุโปร่งจากคนอื่นๆ แต่ที่สำคัญผู้นำ เหล่านี้ สามารถรู้วิธีการที่จะทำให้สิ่งที่เขา คาดไว้เกิดเป็นความจริงขึ้นได้ นอกจากนี้ หากมีผู้ใดสงสัยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ผู้นำกลุ่ม นี้จะมีความสามารถที่จะอธิบายรายละเอียด และสามารถที่จะชักจูงให้ผู้ที่ได้ทราบได้ยิน ได้ฟังคล้อยตาม และเห็นชอบด้วยได้เรียกว่า มีมีศิลปะในการโน้มน้าวและจูงใจให้บุคคล อื่นคล้อยตามไปด้วยในเวลาเดียวกัน

ประพฤติสิ่งที่น่านับถือ ผู้นำที่ดี มักจะเป็นคนที่มีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมือนคนอื่นๆ แต่พฤติกรรมเหล่านี้ เป็นพฤติกรรมในทางบวก ทางที่ดีไม่ใช่

แปลก แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ในทาง ตรงกันข้าม พฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นที่ ยอมรับนับถือ อาทิ การตรงต่อเวลา

ปัจจัยที่ชี้วัดถึงความเป็นผู้มีคุณวุฒิทางการ บริหาร

ประการแรก บุคคลเหล่านี้ต้องมีพื้นฐาน ในงานที่ตนเองจะเข้าไปรับผิดชอบ หรือที่กำลัง กระทำอยู่เป็นอย่างดี เรียกว่าจะต้องมีทักษะใน ด้านเทคนิค (Technical Skill) มาพอสมควร เช่น ต้องรู้เรื่องของหลักการบริหาร/จัดการ หลัก เศรษฐศาสตร์ การเงินการคลัง การตลาด ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

ประการที่สอง นอกจากจะมีความรู้และ ประสบการณ์เพียงอย่างเดียวยังไม่พอ คนเหล่านี้ จะต้องมีการประยุกต์หรือปรับองค์ความรู้ที่ตนมี อยู่ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และ ทำให้การทำงานนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ไม่ใช่ประเภทที่มีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัว ไม่รอด

ประการที่สาม บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิเหมาะสมกับการบริหารงานหรือการ ทำงานในหน้าที่นั้นๆ เรามักจะพบว่าพวกเขา ไม่ใช่คนที่สร้างปัญหาให้เกิดแก่องค์การ แต่จะ กลายเป็นคนที่แก้ปัญหาเก่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เหตุที่เขามีความสามารถในการปรับตัวได้เร็ว ได้ ดี ตลอดจนเป็นผู้มีวิจาร์ญาณในการตัดสินใจที่ เหมาะสม

ประการที่สี่ เราจะเห็นได้ว่าเมื่อผู้ที่มี คุณสมบัติเหมาะสม/คุณวุฒิเหมาะสมอยู่ที่ใดสิ่ง ที่จะตามมาคือ ผลงานที่ดีซึ่งสามารถเป็นไปได้ ทั้งผลงานที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมและที่

สำคัญคือสังคมได้รับรู้ รับทราบและได้รับประโยชน์จากผลงานดังกล่าวไม่มากนักน้อย

ประการที่ห้า หากจะดูอุปนิสัยของบุคคลเหล่านี้แล้ว มักจะเห็นว่ามิอุปนิสัยที่ไม่น่าเกลียด ไม่พูดเพื่อเจ้อเหลวไหล ไร้สาระ และไม่สร้างสรรค์ แต่มักจะประพฤติแบบมืออาชีพ อาทิ ทำงานมีระบบมีวินัยในตนเองไม่คิดเล็กคิน้อย ไม่จู้จี้จุกจิก ไม่ทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นกระทำตาม เหมาะสมกับตำแหน่งงานและความรับผิดชอบของเขา มีศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมในการทำงานและ

การปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา มีจิตใจของลักษณะของนักกีฬา ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

ประการที่หก คนที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสมนั้น จะต้องมึประวัติและสภาพการดำเนินชีวิตที่ดีมาด้วย สิ่งนี้ในต่างประเทศถือว่าเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งในทางธุรกิจ การเมือง หรือแม้แต่การบริหารประเทศในระดับสูง เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดี ประธานสภาฎีกาเหล่านี้เป็นต้น เขาจะต้องมีการตรวจสอบประวัติการทำงาน ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา ฯลฯ จนกระทั่งแน่ใจว่ามีความบริสุทธิ์ปราศจากข้อแม้หมองทั้งหลาย เขาจึงจะพิจารณาให้เข้าสู่ตำแหน่งนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิตจ้านง กิติเกียรติ. (2532). การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บพิธ
- จุกา เทียนไทย. (2548). การจัดการมุมมองนักบริหาร, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2542). การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2542). สุภาษิตสอนนายศาสตร์และศิลป์แห่งการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). กระบวนการเรียนรู้หรือพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สุเทพ เขาวลิต. (2524). หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์